

Ngày Thương binh, Liệt sĩ dưới góc nhìn Phật học

ISSN: 2734-9195 10:30 26/07/2025

Tưởng niệm các anh hùng liệt sĩ dưới góc nhìn Phật học là một quá trình vừa mang tính tâm linh siêu hình, vừa mang tính xã hội hiện thực. Đó là sự kết hợp giữa lý tưởng giải thoát và tinh thần nhập thế, giữa đạo lý tri ân và trách nhiệm tiếp nối.

Tác giả: **Ngô Minh Chương**

Học viên Cử nhân Phật học Từ xa Khóa X - Học viện PGVN tại Tp.HCM

Mỗi dân tộc đều có những ngày đặc biệt để lắng đọng, hồi tưởng và kết nối với lịch sử. Với Việt Nam, ngày 27 tháng 7 Dương lịch – Ngày Thương binh Liệt sĩ – không đơn thuần là một thời điểm tưởng niệm, mà là một biểu tượng thiêng liêng kết tinh từ máu xương của hàng triệu người con ưu tú đã ngã xuống vì nền độc lập, tự do và sự toàn vẹn lãnh thổ.

Ngày này về mặt thời gian tuy không trùng với lễ **Vu lan báo hiếu** của Phật giáo, diễn ra vào rằm tháng 7 Âm lịch. Nhưng, cả hai ngày lễ đều chung một tinh thần cốt lõi: tri ân và báo ân, vốn là nền tảng đạo lý sâu xa trong giáo lý nhà Phật.

Dưới góc nhìn Phật học, việc nhớ ơn, đền ơn thương binh, liệt sĩ không chỉ là hồi tưởng quá khứ, mà còn là thực hành đạo hạnh, giúp con người sống tỉnh thức, có trách nhiệm và gắn bó hơn với cộng đồng.

Tứ trọng ân - Mạch nguồn đạo lý của người con Phật

Trong giáo lý của Đức Phật, người tu học cần luôn ghi nhớ và đền đáp bốn ân lớn: ân cha mẹ, ân thầy tổ, ân quốc gia – xã hội và ân tất cả chúng sinh. Đây không chỉ là một lời khuyên mang tính đạo đức, mà còn là một nhận định sâu sắc về bản chất tương thuộc của đời sống. Không ai có thể trưởng thành nếu thiếu sự hy sinh, bảo bọc và nâng đỡ của người khác.

Trong đó, ân quốc gia – xã hội chính là môi trường sống, là mái nhà chung mà nếu không được bảo vệ bằng máu, mồ hôi và lý tưởng của bao thế hệ, thì cũng sẽ không thể tồn tại để chúng ta yên ổn học tập, tu tập, hành đạo hay hành thiện. Các thương binh, các anh hùng liệt sĩ chính là những người đã sống – và hi sinh – như một biểu hiện sống động của tinh thần xả thân Bồ-tát, lấy sự an nguy của quốc dân làm sự nghiệp.

Hộ quốc không trái với giải thoát: Bồ-tát hạnh nhập thế

Trong lịch sử Phật giáo Việt Nam, từ thời Lý – Trần đến cận hiện đại, đã có rất nhiều vị thiền sư đóng vai trò then chốt trong sự nghiệp dựng nước và giữ nước: từ Quốc sư Vạn Hạnh dẫn dắt Lý Thái Tổ khai sáng triều đại, đến Phật hoàng Trần Nhân Tông vừa lãnh đạo kháng chiến chống Nguyên Mông, vừa sáng lập Thiền phái Trúc Lâm – một dòng Thiền đậm đà bản sắc Việt.

Những tấm gương ấy cho thấy hành đạo không trái với hành quốc, giải thoát không đối nghịch với phụng sự cộng đồng. Đức Phật từng dạy rằng trong số những điều hạnh phúc, thì “được sống ở quốc độ an lạc” là một phúc duyên lớn. Bảo vệ quốc độ – không chỉ là nghĩa vụ công dân, mà trong nhiều bối cảnh, còn

là bốn phần tâm linh của người tu.

Với tinh thần ấy, các chiến sĩ hy sinh cho Tổ quốc có thể được nhìn bằng ánh mắt của Phật học như những người hành Bồ-tát đạo trong hình tướng thế tục – họ bỏ mình không vì danh vọng, mà vì sự trường tồn của một cộng đồng, vì hạnh phúc của người khác. Đó là đức tính từ bi ở cấp độ cao nhất: dám hy sinh thân mạng cho một lý tưởng vượt khỏi bản ngã.

Tưởng niệm là thực hành chính niệm

Trong Phật giáo, cái chết không phải là dấu chấm hết, mà là một chuyển tiếp trong chuỗi sinh tử luân hồi. Những người hy sinh vì đất nước – nếu không được hồi hướng công đức, trợ duyên giải thoát – thì vẫn có thể trầm luân trong những cõi giới bất thiện do tâm chấp thủ hoặc nghiệp báo chưa dứt.

Vì thế, lễ tưởng niệm liệt sĩ, nếu được thực hiện bằng chính niệm, thanh tịnh và tâm từ bi, sẽ có giá trị sâu xa hơn nhiều so với hình thức bên ngoài. Người con Phật có thể thiết lễ cầu siêu, tụng kinh hồi hướng, phóng sinh, làm các việc phúc thiện,... để hướng năng lượng lành đến các anh linh liệt sĩ – không chỉ như một cách tri ân, mà còn như một hành động nhập thể đầy tính giác ngộ.

Sống xứng đáng – cách báo ân cao quý nhất

Theo tinh thần Phật dạy thì tưởng niệm người đã khuất bằng cách sống tốt đẹp, có đạo đức và tu tập tinh tấn – chính là sự báo ân chân thực nhất. Nói cách khác, một xã hội biết ơn liệt sĩ không thể là một xã hội vô cảm, tham lam, hay hỗn loạn về đạo đức.

Mỗi người đang sống hôm nay – đặc biệt là giới trẻ – cần ý thức rằng sự tồn tại của mình là kết quả trực tiếp của sự hy sinh của người khác. Từ đó, sống có lý tưởng, có phẩm hạnh, biết giữ gìn môi trường, gìn giữ văn hóa, và loại bỏ mê tín, cực đoan – chính là cách thắp lên ngọn đuốc của trí tuệ và từ bi mà các anh hùng liệt sĩ đã vô ngôn trao lại.

Kết luận

Tưởng niệm các anh hùng liệt sĩ dưới góc nhìn Phật học là một quá trình vừa mang tính tâm linh siêu hình, vừa mang tính xã hội hiện thực. Đó là sự kết hợp giữa lý tưởng giải thoát và tinh thần nhập thế, giữa đạo lý tri ân và trách nhiệm tiếp nối.

Xin cúi đầu trước anh linh các bậc liệt sĩ – những người đã hiến thân cho sự sống còn của bao thế hệ. Và nguyện cho mỗi người con Phật hôm nay biết thắp sáng tâm mình bằng trí tuệ, thắp sáng xã hội bằng lòng từ, để tiếp tục con đường các ngài đã dẫn thân: con đường hộ quốc, an dân và giải thoát.

Nam mô Anh linh Chư vị Liệt sĩ – Bồ-tát Ma-ha-tát.

Tác giả: **Ngộ Minh Chương**

Học viên Cử nhân Phật học Từ xa Khóa X - Học viện PGVN tại Tp.HCM